

ЗАЯВКА

на проведення дослідно-експериментальної роботи з теми «Формування інформаційної культури вчителів загальноосвітнього навчального закладу в умовах сучасного освітньо-інформаційного середовища» на 2013-2018 роки

Актуальність дослідження

Сучасний етап розвитку світової цивілізації характеризується як інформаційний (Д.Белл, В.Биков, Г.Воробйов, В.Глушков, А.Гуржій, Л.Калініна, В.Кремень, О.Удод та ін.) [5-10]. Водночас склалися такі передумови, які вимагають прискореного розвитку інформаційного суспільства в Україні. Насамперед це пов'язано із соціально-економічною нерівністю, яка виникає між розвинутими країнами і країнами, що розвиваються. Така нерівність негативно впливає на конкурентоспроможність країн і якість життя людей.

Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [1] визначає, що одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися й обмінюватися ними.

Разом з тим ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні порівняно зі світовими тенденціями є недостатнім і не відповідає потенціалу та можливостям України, оскільки:

- ефективність використання фінансових, матеріальних, кадрових ресурсів, спрямованих на інформатизацію, впровадження ІКТ у соціально-економічну сферу є низькою;

- рівень інформатизації окремих галузей економіки, деяких регіонів держави є низьким;

- розвиток нормативно-правової бази інформаційної сфери недостатній;

- створення інфраструктури для надання юридичним і фізичним особам інформаційних послуг з використанням мережі Інтернет відбувається повільно;

- рівень комп'ютерної та інформаційної грамотності населення є недостатнім, впровадження нових методів навчання із застосуванням сучасних ІКТ – повільним;

- рівень інформаційної представленості України в Інтернет-просторі є низьким, а присутність україномовних інформаційних ресурсів – недостатньою;

- рівень державної підтримки виробництва засобів інформатизації, програмних засобів та впровадження ІКТ є недостатнім, що не забезпечує всіх потреб економіки і суспільного життя;

- спостерігаються нерівномірність забезпечення можливості доступу населення до комп'ютерних і телекомунікаційних засобів, поглиблення «інформаційної нерівності» між окремими регіонами, галузями економіки та різними верствами населення» [1].

У зв'язку з означеним вище та відповідно до світових цілей в галузі розвитку до 2015 року, принципів, які проголошені у Декларації тисячоліття Організацією Об'єднаних Націй, Плану дій й заходів за підсумками Саміту Тисячоліття, напрацьованих на Всесвітніх зустрічах на вищому рівні з питань інформаційного суспільства (Женева, грудень 2003 р.; Туніс, листопад 2005 р. і ін.), Постанови

Верховної Ради України від 1 грудня 2005 року «Про Рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні», Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки кожній людині і, зокрема суб'єктам навчально-виховного процесу (НВП), стає за необхідне сприяти на засадах широкого використання сучасних ІКТ-можливостей створювати інформацію і знання, користуватися та обмінюватися ними, виробляти інформаційні ресурси, ефективно взаємодіяти з інформаційним середовищем, уміти використовувати його можливості, підвищувати якість освіти на інноваційній основі, здійснювати інформатизацію освіти, удосконалювати інформаційно-ресурсне забезпечення НВП й освіти, а отже підвищувати не лише рівень сформованості ІКТ-компетентності, а й рівень інформаційної культури загалом.

З метою прискорення процесу реформування освітньої галузі на виконання Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» на урядовому рівні прийнято низку надзвичайно важливих для освіти державних цільових програм: підвищення якості шкільної природничо-математичної освіти на період до 2015 року; впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» і ін. Національні проекти в галузі шкільної освіти налаштовані, перш за все, на стимулювання навчальних закладів, що реалізують інноваційну діяльність педагогічних колективів, підготовку вчителів до роботи з новими ІТ-технологіями, розроблення нової системи освіти, орієнтованої на входження в європейський освітній простір, використання ІКТ-зорієнтованих середовищ навчання і програмних комплексів, відповідний рівень ІКТ-компетентності учителів. Тому однією з глобальних цілей інформатизації освіти є підготовка вчителів, які володіють високим рівнем інформаційної культури (ІК), готові застосовувати ІКТ у навчально-виховному процесі й управлінні загальноосвітнім навчальним закладом.

У Київському ліцеї бізнесу за 22 роки діяльності накопичено значний досвід розроблення, апробації й впровадження у національний освітній простір педагогічних інновацій. Зокрема :

- Вперше в історії вітчизняної педагогіки було спроектовано локальну освітню систему – ліцей бізнесу – та відповідну педагогічну технологію для початкової управлінської підготовки старшокласників (1991-1998рр.).
- Вперше було створено комплексну інформаційну систему управління навчальним закладом (КІС «Лекос»), яка завдяки власним розробленим програмним продуктам дозволила автоматизувати більшість процесів у навчальному закладі: діловодство, складання розкладу, бази даних по учнях і вчителях тощо. Автоматизовано 16 робочих місць, зокрема, директора, завуча, секретаря, психолога тощо, створено ефективну локальну комп'ютерну мережу (1995-1998рр.)
- Вперше в Україні було створено ліцейський центр моніторингу якості освіти, завдяки якому з 1996 року вчителі ліцею оцінюють навчальні досягнення учнів на основі тестування. Створено базу тестових завдань з 17 предметів державного стандарту обсягом понад 15 000 завдань. Наробки ліцею були активно використані при розгортанні з 2004 року моделі національного зовнішнього оцінювання, поширенні в пілотних школах усіх регіонів України.

- Вперше завдяки комп'ютеризації усього навчально-виховного процесу налагоджено з 2000 року on-line зв'язок із батьками учнів. За допомогою створеної інформаційної системи «Ліцей-Інтернет-Батьки» за паролем батьки щодня мають змогу дізнатися про поведінку, оцінки і освітні здобутки чи проблеми своєї дитини, отримують оперативну інформацію про життя ліцею.
- Вперше ліцей як загальноосвітній навчальний заклад став регіональним тренінговим і ресурсним центром освітніх технологій корпорації Apple (2009р.)

Отже, у навчально-виховний процес ліцею успішно впроваджуються ІКТ-технології, використовуються сучасні програмні засоби управління та електронні освітні ресурси, забезпечено вільний доступ до тематичного цифрового контенту та спілкування всіх суб'єктів НВП. Ліцей неодноразово ставав експериментальним майданчиком Міністерства освіти і науки України, Головного управління освіти і науки м. Києва. На цей час ліцей є школою-лабораторією Інституту педагогіки Національної Академії педагогічних наук України. Разом з тим подальший розвиток ліцею як інноваційного навчального закладу потребує широкого запровадження арсеналу технологій та інструментів відкритої освіти.

Відкрита освіта – це передусім нові методи і прийоми навчання, викладання, підготовки і організації освітнього процесу та нові підходи до освіти, базовані на продуктивному і творчому використанні новітніх технологій. Це не самі по собі новітні технології, а їх творче новаторське використання в освітній сфері [7]. Передусім, це засоби забезпечення вільного доступу до навчальних матеріалів (зокрема, електронні бібліотечні системи), засоби візуалізації, інструменти колективної роботи з різноплановим освітнім контентом (як в рамках самого навчального процесу, так і для підготовки до занять вчителів і учнів), а також широкий спектр засобів забезпечення сучасної дистанційної освіти – у першу чергу засоби аудіо- і відеозв'язку. До кола завдань, що можуть успішно вирішуватися за допомогою інструментів і методів відкритої освіти, також належить розширення можливостей для колективної роботи в рамках навчального процесу як на рівні учитель-учень, так і по горизонталі – між колегами-учителями. Важливо, що новітні засоби забезпечення доступу до навчальних матеріалів та інструменти організації колективної роботи можуть ефективно сприяти подоланню відставання в забезпеченості закладу швидко оновлюваною комп'ютерною технікою, даючи можливість органічно інкорпорувати в освітній процес комп'ютери та мобільні пристрої в родинках, бібліотеках, громадських закладах тощо.

Для вирішення цих завдань особливої актуальності набуває інформаційна компетентність та культура адміністрації та вчителів загальноосвітнього навчального закладу і Київського ліцею бізнесу зокрема.

Враховуючи недостатню теоретичну й методичну розробленість проблеми формування й розвитку інформаційної культури суб'єктів навчально-виховного процесу, а також соціальну значущість і необхідність активного використання арсеналу технологій та інструментів відкритої освіти для створення сучасного освітньо-інформаційного середовища навчального закладу, відповідно до чинних Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності та Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад для

експериментального дослідження в Київському ліцеї бізнесу обрано тему: «Формування інформаційної культури вчителів загальноосвітнього навчального закладу в умовах сучасного освітньо-інформаційного середовища».

Метою дослідження є проектування моделі формування інформаційної культури вчителів і розроблення організаційно-методичного та навчально-інформаційного супроводу для всіх суб'єктів навчально-виховного процесу відповідно до принципів відкритої освіти на основі узагальнення досвіду створення освітньо-інформаційного середовища в профільно орієнтованому загальноосвітньому навчальному закладі «Київський ліцей бізнесу».

Об'єкт дослідження: теорія і технології здійснення професійної діяльності вчителями Київського ліцею бізнесу в умовах розвитку інформаційного суспільства України.

Предмет дослідження: формування й розвиток інформаційної культури вчителів в освітньо-інформаційному середовищі Київського ліцею.

Гіпотеза дослідно-експериментальної роботи ґрунтується на припущенні, що ефективність формування інформаційної культури вчителів підвищиться за умов: створення збагаченого освітньо-інформаційного середовища ліцею завдяки технологіям та інструментам відкритої освіти, засобам ІКТ та інтерактивним формам комунікації; розроблення теоретично обґрунтованої та експериментально перевіреної моделі інформаційної культури суб'єктів навчально-виховного процесу та субмоделі її формування, створення та використання інформаційних ресурсів та програмних продуктів, адекватних освітнім і професійним потребам суб'єктів НВП; науково-методичного супроводу технології формування й організаційного механізму формування інформаційної культури суб'єктів НВП у освітньо-інформаційному середовищі загальноосвітнього навчального закладу.

Використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання, інформаційних ресурсів і продуктів навчального призначення, ІКТ-технологій позитивно вплине на організацію навчання суб'єктів НВП, підвищить мотивацію учнів до навчання, забезпечить розвиток ІКТ-компетентності вчителів як субстрату інформаційної культури, що, в свою чергу, призведе до позитивних якісних змін в організації та результативності діяльності учасників навчально-виховного процесу.

На основі визначеної мети та висунутої гіпотези обґрунтовані **такі завдання експерименту:**

- здійснити аналіз сучасних глобальних тенденцій розвитку навчальних закладів на засадах відкритої освіти, багатогранного навчання (Immersive Learning), коннективізму (теорія навчання в «цифровому столітті» через соціальні мережі) для складання програми розвитку ліцею на період до 2021р.;
- визначити структуру, основні компоненти та їхні сутнісні характеристики інформаційної культури суб'єктів НВП, з'ясувати проблеми їх формування у сучасній педагогічній науці та практиці;
- теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити модель інформаційної культури та когнітивно-синергетичну субмодель формування інформаційної культури вчителя загальноосвітнього навчального закладу;

- розробити та апробувати педагогічну технологію формування інформаційної культури учителів та її науково-методичний супровід у освітньо-інформаційному середовищі ліцею;
- розробити й апробувати модель освітньо-інформаційного середовища профільно орієнтованого загальноосвітнього навчального закладу на засадах відкритої освіти;
- створити систему моніторингу для визначення рівня сформованості інформаційної культури в суб'єктів НВП;
- розробити власні й адаптувати відомі навчальні технології та зміст інваріантних і варіативних навчальних предметів і курсів, спрямованих на формування інформаційної культури в суб'єктів НВП (в т.ч. електронний контент, віртуальні чи хмарні сховища для використання з освітньою метою тощо);
- провести Всеукраїнську науково-практичну конференцію з проблем формування та розвитку інформаційної культури вчителів та її науково-методичний супровід в освітньо-інформаційному середовищі загальноосвітнього навчального закладу;
- розробити методичні рекомендації для керівників загальноосвітніх навчальних закладів щодо здійснення процесу формування інформаційної культури учителів спеціалізованих шкіл у процесі професійної діяльності.

Нормативно-правовою та теоретико-методологічною основою дослідно-експериментальної роботи є: Закони України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис» (зі змінами), «Про захист персональних даних»; Національна доктрина розвитку освіти; Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада», Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» від 30.09.2010 року № 926; Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року (оснащення загальноосвітніх навчальних закладів засобами інформаційно-комунікаційних технологій; створення відкритої мережі освітніх ресурсів; підготовка та підвищення рівня кваліфікації вчителів); наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.04.2011 року № 302 «Про заходи щодо впровадження електронного навчального контенту».

Концепція дослідження. Мета дослідження, складний інтегративний характер професійної діяльності вчителя закладу, багатокomпонентність закладу як складної відкритої соціально-педагогічної системи і різноманітність процесів, які функціонують в ньому в умовах формування інформаційного суспільства зумовлюють визначення концептуальних засад дослідження, що потребують обґрунтування на методологічному, теоретичному і практичному рівнях.

Основні ідеї експерименту:

1. Ідея оптимального поєднання змісту інформації та її обсягу з адресним отриманням для розв'язання професійних задач суб'єктами управління та НВП під час здійснення інформаційної діяльності.
2. Реалізація в освітньо-інформаційному середовищі інформаційного та системно-кібернетичного наукових підходів як методів наукового пізнання інформаційної культури суб'єктів НВП, інформаційних процесів у соціумі, згідно з якими, виявляються найбільш характерні інформаційні аспекти, що дозволяють розкрити сутність інформаційних процесів і механізми їх здійснення під час суб'єкт-суб'єктної та суб'єкт-об'єктної взаємодії в освітньо-інформаційному середовищі ЗНЗ, специфіку інформаційної діяльності.
3. Застосування засобів ІКТ, інформаційних мережевих технологій, сервісів хмарних технологій, соціальних мереж та соціальних медіа для обміну педагогічним досвідом, хмарних систем управління навчанням в професійній діяльності суб'єктів НВП.
4. Ідея нероздільної єдності процесів управління, інформації та ентропії, висновок учених про антиентропійну спрямованість процесу управління будь-якою системою, синергію й оптимізацію процесів, які цілеспрямовують систему на досягнення якісно нового стану та розвитку, а не системного занепаду – ентропії.
5. Використання концептуальних положень соціальної інформатики, інформаціології (ідея розвитку інформаційного суспільства на основі використання ІР і ІКТ) і практики використання ІР, ІС, інформаційних процесів в галузі освіти.

Суб'єкти **експерименту** орієнтуються в процесі дослідно-експериментальної роботи на:

- використання інтерактивних методів освіти, заснованих на співробітництві, які дозволяють вчителям оперативно надавати, а батькам, своєчасно отримувати інформацію про навчання та відвідування занять учнями;
- дотримання Закону України від 01.06.2010 року № 2297-VI «Про захист персональних даних»;
- доступність, надійність, сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, призначених для розв'язання освітніх завдань;
- електронну освітню мережу;
- підвищення кваліфікації вчителів з метою опанування системою знань і вмінь для інтеграції ІКТ технологій у навчально-виховний процес і професійну діяльність.

Ефективність експерименту визначатиметься тими змінами, які відбуватимуться в процесі навчання в експериментальних загальноосвітніх навчальних закладах і професійній діяльності суб'єктів НВП.

Для вирішення завдань експерименту будуть використовуватися **загальнонаукові методи**: теоретичні (термінологічний, логічний й системний аналіз наукових джерел, компаративний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду з проблеми дослідження, узагальнення, моделювання, прогнозування); емпіричні (соціологічний і педагогічний моніторинг, діагностування тенденцій інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів, експертна оцінка), педагогічний

експеримент; статистично-математичні (якісний і кількісний аналіз емпіричних матеріалів, математичне узагальнення отриманих результатів експерименту щодо стану сформованості інформаційної культури суб'єктів НВП, статистична обробка даних проведеного дослідження).

Науково-педагогічні принципи, на основі яких здійснюватиметься дослідно-експериментальна робота, узгоджуються із загальними педагогічними принципами та віддзеркалюють сучасний рівень розвитку та напрями реформування освіти в Україні:

- принцип гуманізації освіти, який передбачає утвердження духовних цінностей як першооснови у визначенні змісту освіти, формуванні цілісної гармонійної картини світу, полягає у забезпеченні сприятливих умов для розвитку його здібностей та творчого потенціалу;
- принцип особистісного підходу до вчителів передбачає ставлення як до неповторної особистості, постійно розкривати їх досягнення в цьому процесі;
- принцип конструктивної цілісності нагадує, по-перше, про необхідність забезпечення взаємозв'язку й єдності всіх компонентів структури від цілепокладання до оцінки отриманих результатів, по-друге, не дозволить звести реформування до старих умов та дасть змогу враховувати вплив компонентів, що підлягають змінам, на інші компоненти освітньої системи;
- принцип динамізму потребує урахування спрямованості від простого до складного, від знайомого до нового під час добору змістового наповнення структурних компонентів моделі;
- принцип реалістичності вказує на можливості впровадження результатів, їх адекватність можливостям учителів та відповідність ресурсному забезпеченню;
- принцип діагностичності потребує обов'язкового встановлення ефективності інновацій, відповідності їх потребам та запитам сучасності.

База експерименту – загальноосвітній навчальний заклад «Київський ліцей бізнесу», Шевченківський район, м. Київ. Дослідженням планується охопити близько 400 учнів та 45 учителів.

Основний метод дослідження – комплексний експеримент.

Наукова новизна та теоретична значущість дослідження полягатиме у створенні:

- концептуальної моделі-проекту освітньо-інформаційного середовища профільно орієнтованого загальноосвітнього навчального закладу, здатної забезпечити підготовку учнів до успішної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства та сталий розвиток закладу;
- моделі формування інформаційної культури учителя як стратегічного напряму плану розвитку ліцею.

Практична значущість запланованого дослідження полягатиме в тому, що буде розроблено :

- багатовимірну модель інформаційної культури учителя та субмодель її формування в процесі професійної діяльності педагога;
- розроблено модель самоорганізації діяльності вчителів;
- розроблено науково-методичне забезпечення та технології реалізації моделей в практичній роботі загальноосвітнього навчального закладу

- розроблено рекомендацій по удосконаленню змісту освіти в аспекті формування інформаційної культури учителя та учня;
- розроблено засади проведення моніторингу рівня сформованості інформаційної культури вчителя;
- створено систему підвищення професійного рівня педагогів на базі багатовимірної моделі формування інформаційної культури учителя в освітньо-інформаційному середовищі профільно орієнтованого загальноосвітнього навчального закладу.

Достовірність результатів забезпечуватиметься методологічною обґрунтованістю вихідних теоретичних позицій; застосуванням комплексу теоретичних і емпіричних методів, адекватних меті та завданням експериментальної роботи; об'єктивністю застосування критеріїв оцінювання стану сформованості інформаційної культури вчителів; єдністю кількісного та якісного аналізу експериментальних даних; критичним аналізом і врахуванням попередніх досліджень науковців та педагогічного колективу в цьому напрямі.

За результатами дослідно-експериментальної роботи один раз на рік подається звіт до Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти та науки України.

Термін проведення експерименту: вересень 2013 року – грудень 2018 року.

Етапи проведення експерименту:

I. Підготовчий (вересень – грудень 2013 р.):

- визначення теми та наукове обґрунтування наукового апарату, зокрема мети, завдань, гіпотези, методологічної основи НДР, методів дослідно-експериментальної роботи і інших компонентів;
- визначення та структурування нормативно-правового забезпечення експерименту: а) прийняття рішень педагогічною радою та конференцією навчальних закладів щодо організації та проведення Всеукраїнського експерименту з визначеної проблематики дослідження згідно з професійними потребами учителів і освітніх запитів замовників освіти; б) підготовка науково-теоретичного обґрунтування актуальності й теоретико-методологічного обґрунтування експерименту; в) розроблення заявки і програми науково-дослідної та експериментальної роботи;
- формування складу учасників експерименту, створення творчих груп учителів, лабораторії дослідно-експериментальної роботи й інших структурних підрозділів для організації та проведення експерименту, створення і ведення банку даних за визначеними підтемами експерименту,
- налагодження спільної діяльності з установами, які будуть здійснювати супровід дослідно-експериментальної роботи та укладання угод про співпрацю;
- визначення та уточнення функціональних обов'язків суб'єктів НВП педагогічного колективу в системі розв'язання завдань експерименту;
- визначення інфраструктури школи: налагодження обладнання, розробка системи технічної підтримки.
- вивчення та аналіз педагогічного досвіду з проблеми дослідження;

- проведення консультацій і нарад для вчителів-учасників дослідно-експериментальної роботи;
- створення науково-методичної ради, складання методики дослідження, уточнення понятійно-термінологічного апарату;
- забезпечення зв'язку і взаємодії з іншими організаціями, що зацікавлені в участі чи проведенні дослідження, його результатах;
- підбиття підсумків I етапу.

II. Організаційно-прогностичний (січень 2014 р. – серпень 2014 р.):

- забезпечення умов проведення експерименту: штатний розпис відповідно до вимог експериментальної роботи; наповненість класів; фінансування досліджень за програмою експерименту; матеріально-технічне забезпечення.
- розроблення і доведення до учасників педагогічного експерименту програми і методики проведення експериментальних досліджень, організація їх виконання;
- розроблення механізму організаційно-діагностичного супроводу та інструментарію для відстеження результатів педагогічного експерименту;
- визначення позитивних і негативних прогнозів експериментальної роботи;
- розроблення механізму оцінювання до початку Експерименту, під час Експерименту, після закінчення Експерименту;
- підготовка та публікування серії публіцистичних та науково-методичних статей щодо роз'яснення основних завдань, ідей програми та дослідно-експериментальної роботи;
- підвищення ІКТ-компетентності вчителів у системі науково-методичної роботи школи згідно з планами методичних структур завдяки впровадженню різних форм дистанційного навчання вчителів із впровадження сервісів web 2.0 та опанування сучасними новими освітніми стратегіями;
- організація методичної та технічної допомоги вчителям через створення служби підтримки вчителів і учнів у використанні хмарних технологій та веб 2.0 сервісів;
- проектування та організація створення шкільного освітньо-інформаційного середовища з професійного обміну досвідом вчителів;
- залучення вчителів до роботи у мережі освітніх світових професійних спільнот;
- створення банку Інтернет-ресурсів із різних навчальних предметів;
- підготовка інструментарію для анкетування учителів, учнів та батьків у школах, що входять до експериментальної бази;
- діагностування готовності вчителів до інноваційної, дослідно-експериментальної та інформаційної діяльності;
- проведення консультацій і нарад для вчителів-учасників дослідно-експериментальної роботи;
- стимулювання зусиль педагогічного, учнівського, батьківського колективів, спрямованих на формування інформаційної культури;
- висвітлення результатів експерименту у педагогічній пресі та наукових виданнях;

- підбиття підсумків II етапу.

III. Аналітико-констатувальний (вересень 2014 р. – серпень 2015 р.):

- розроблення і доведення до учасників педагогічного експерименту програми аналітико-констатувального етапу експерименту, методик проведення експериментальних досліджень, організація їх виконання;
- уточнення понятійно-термінологічного апарату, а саме сутності і основних концептів дефініцій: «інформаційна компетентність», «інформаційна діяльність», засоби ІКТ, «інформаційна взаємодія», «комунікація», «інформаційні відносини», «інформаційні ресурси», «інформаційний підхід», «інформаційна культура вчителя» та виявити їх специфіку як об'єкту формування;
- проведення консультацій і нарад для вчителів-учасників дослідно-експериментальної роботи;
- визначення стану обізнаності вчителів із понятійно-термінологічним апаратом інформаційного менеджменту в сфері освіти, соціальної інформатики, інформаціології;
- розроблення технологій визначення рівнів сформованості інформаційної культури вчителя ЗНЗ та коефіцієнту K_{ik} та експериментально їх перевірити;
- розроблення навчально-методичних матеріалів із формування та розвитку інформаційної культури суб'єктів НВП загальноосвітнього навчального закладу, методичних порад;
- проведення констатувального етапу експерименту згідно з програмою та методикою дослідження;
- підготовка рукопису програми до видання, розділів до методичного посібника, статей до фахових видань;
- висвітлення результатів експерименту у педагогічній пресі та наукових виданнях;
- підбиття підсумків III етапу.

IV. Теоретико-моделювальний (вересень 2015 р. – серпень 2016 р.):

- визначення та реалізація теоретико-прикладних засад розвитку інформаційної культури вчителів;
- розробка концепції формування інформаційної культури вчителів; розробка програми, методики та технології проведення формувального етапу експерименту;
- розробка інноваційної моделі освітньо-інформаційного середовища загальноосвітнього навчального закладу та її експериментування;
- розроблення теоретично обґрунтованих моделі інформаційної культури вчителя та когнітивно-синергетичної субмоделі формування інформаційної культури вчителя загальноосвітнього навчального закладу;
- обговорення проблем ефективного використання ІКТ у навчально-виховному процесі (засідання науково-методичної ради, проведення науково-практичних конференцій і семінарів, робота проблемних та творчих груп і лабораторій);

- організація навчально-методичного забезпечення формування інформаційної культури суб'єктів НВП загальноосвітнього навчального закладу (консультації, семінари, майстер-класи, тренінги);
- проведення семінару для вчителів-учасників дослідно-експериментальної роботи;
- організація та проведення конкурсів, науково-практичної конференції для учнів та вчителів, що беруть участь в проекті та займаються самостійною науково-дослідною роботою;
- обмін досвідом вчителів-експериментаторів в Інтернет-спільноті;
- підготовка та публікація серії публіцистичних та науково-методичних статей щодо основних завдань, ідей програми та реалізації завдань експериментального дослідження;
- проведення моніторингу процесу та результатів дослідження на всіх етапах класичного експерименту;
- визначення позитивних і негативних результатів і їх співставлення з прогнозами одержаних результатів експериментальної роботи;
- формування і розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів у процесі професійної діяльності та системі науково-методичної роботи згідно з планом експерименту;
- підбиття підсумків IV етапу.

V етап. Експериментальний (вересень 2016 р. – серпень 2017 р.):

- реалізація концепції формування й розвитку освітньо-інформаційного середовища загальноосвітнього навчального закладу, перевірка теоретичних положень щодо формування ІКТ-компетентності та інформаційної культури вчителів навчального закладу;
- експериментування теоретично обґрунтованих моделей: інформаційної культури вчителя, когнітивно-синергетичної субмоделі формування інформаційної культури вчителя загальноосвітнього навчального закладу, самоорганізації діяльності вчителів;
- моніторинг рівня інформаційної культури вчителів і діагностика готовності вчителів в умовах формування освітньо-інформаційного середовища спеціалізованої школи та розвитку інформаційного суспільства в країні;
- систематизація та узагальнення даних щодо формування інформаційної культури вчителів;
- підготовка рукописів розділів до методичного посібника, статей до фахових видань і висвітлення результатів експерименту у педагогічній пресі та наукових виданнях;
- підбиття підсумків V етапу.

VI етап. Формувально-узагальнювальний (вересень 2017 – серпень 2018 р.):

- аналіз, узагальнення та систематизація матеріалів експерименту, порівняння даних КЕЕ і ФЕЕ експерименту;
- апробація результатів дослідження ;
- розроблення навчально-методичних матеріалів з формування інформаційної культури вчителя;
- кількісний та якісний аналіз, системне оцінювання ефективності впровадження моделей;
- удосконалення експериментальних моделей та основі одержаних результатів;
- порівняння результатів дослідно-експериментальної роботи з поставленою метою і завданнями;
- підбиття підсумків VI етапу НДР;
- проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції за результатами дослідно-експериментальної діяльності;
- підготовка завершального звіту за результатами дослідження, науково-методичного посібника, колективної монографії та методичних рекомендацій щодо використання теоретичних і практичних здобутків дослідно-експериментальної роботи;

Очікувані наукові і практичні результати забезпечуватимуть адекватну суспільним і особистісним потребам інформаційну культуру суб'єктів НВП загальноосвітнього навчального закладу «Київський лицей бізнесу» та його інноваційний розвиток; сприятимуть розв'язанню проблем інноваційного розвитку шкільної освіти та ціннісно-культурологічної її складової. Спроектовані, науково обґрунтовані та апробовані моделі формування інформаційної культури вчителів посядуть належне місце у культурологічній складовій системи інформатизації управління школою, підвищать ефективність управління та якість освіти учнів і рівень і їх інформаційної культури для життєдіяльності в інформаційному

суспільстві країни. Практичні результати ДЕР, зокрема створення електронного навчального контенту, в т.ч. сайтів і блогів учителями на підтримку різних навчальних предметів та міні-проектів учнів, розроблення і впровадження дистанційних курсів з використанням всіх можливих сервісів web 2.0; опублікування в Інтернеті кращих зразків отриманого педагогічного досвіду, сприятимуть зростанню кількості учителів, які критично оцінюють, прогнозують, беруть участь, розробляють, обробляють доступну інформацію для організації якісного навчання учнів на засадах відкритої освіти.

Організаційно-кадрове забезпечення дослідно-експериментальної роботи.

Наукові керівники – *Людмила Миколаївна Калініна*, завідувача лабораторією управління освітніми закладами Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, старший співробітник із галузевого управління (управління освітою);

Людмила Іванівна Паращенко, доктор наук з державного управління, кандидат педагогічних наук, директор Київського ліцею бізнесу;

Науковий консультант – *Вікторія Миколаївна Косик*, начальник відділення стратегії розвитку освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Відповідальні виконавці – *Швець Тетяна Едуардівна*, заступник директора з науково-методичної роботи Київського ліцею бізнесу, кандидат педагогічних наук; *Нідзельська Валентина Миколаївна*, заступник директора з навчально-виховної роботи Київського ліцею бізнесу; *Теппер Юрій Миколайович*, науковий консультант ліцею, кандидат педагогічних наук; *педагогічний колектив ліцею*.

Наукові керівники

доктор педагогічних наук , професор,
завідувача лабораторії управління
освітніми закладами
Інституту педагогіки НАПН України

Л.М.Калініна,

доктор наук з державного управління
кандидат педагогічних наук,
директор Київського ліцею бізнесу

Л.І. Паращенко,

Відповідальні виконавці:

заступник директора з науково-методичної
роботи Київського ліцею бізнесу,
кандидат педагогічних наук

Т.Е. Швець

заступник директора з навчально-виховної роботи
Київського ліцею бізнесу;

В.М. Нідзельська

науковий консультант ліцею
кандидат педагогічних наук

Ю.М. Теппер

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 р.» // Урядовий кур'єр «Орієнтир», 2007. – №6 С. 2-6.
2. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності: Збірник законодавчих актів/Верховна Рада України. офіц.вид. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 152 с.
3. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: Програма економічних реформ на 2010-2014 роки», Комітет з економічних реформ при Президентові України. – с.30. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf
4. Міністерство освіти і науки. Про проведення моніторингового дослідження стану впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у загальноосвітніх навчальних закладах : наказ від 14.12.2011 р. № 1431 / Україна. Міністерство освіти і науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/26215/
5. Відкрита освіта: колективний розвиток освіти через відкриті технології, відкритий контент і відкрите знання / За ред. Т. Пійосі. – К. : Наука, 2009.
6. Калініна Л.М. Теоретико-прикладні аспекти формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу [монографія] / Людмила Миколаївна Калініна. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 159 с.
7. Клепко С.Ф. Персональне навчальне середовище: управління знаннями і розвиток професійної компетентності педагогічних працівників / С.Ф. Клепко // Постметодика. – 2012. – № 2 (105). – С. 2-6.
8. Могилев А.В. Соціальні мережі – школа майбутнього/ А.В. Могилев // Народное образование.-2012.-№ 6. – С.170-176.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.
10. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (за заг. ред. В. Г. Кременя). – К.: Пед. думка, 2011. – с. 293.
11. Парашенко Л. Відкрита освіта: будуємо школи без кордонів/ Людмила Парашенко// Освіта і управління: наук.прак.журн. – 2012 – т.15.число 2-4 – С.7-14.
12. Програма дослідження теми «Формування управлінської культури керівника ЗНЗ» лабораторії управління освітніми закладами Інституту педагогіки НАПН України. – Київ, 2005.
13. Формування єдиного відкритого освітньо-наукового простору України: оптимальне використання засобів забезпечення випереджального розвитку. Аналітична доповідь [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/597/>.
14. Управління інноваційним розвитком колегіуму: моделі, соціокультурні процеси, технології : наук.-метод. посіб. / [Л. М. Калініна, А.Ф. Остапенко, В.В. Лапінський, В.В. Литвинчук, В.В. Рогоза та ін.]; за наук. ред. професора Л.М.Калініної. – Київ – Володимирець : Інформатор, 2011.– 560 с.